

BULETIN INFORMATIV „PARTENERIAT PENTRU SECURITATE”

Nr. 11 din 03 Februarie 2011

Radio Moldova, Joi, Ora 10.30-11.00, Frecvența(MHz) 100.50

Transcriptul emisiunii radiofonice din 03 Februarie 2011 realizată de către Centrul de Informare și Documentare privind NATO din Republica Moldova în colaborare cu Radio Moldova și suportul financiar al Departamentului Diplomatie Publică a NATO.

Emisiune: „Parteneriat pentru Securitate”

Tema: Programul NATO: Știința pentru pace și securitate și implementarea acestuia în R.Moldova

Moderatorul - Subiectul în cauză îl vom dezvălui împreună cu invitații din studioul nostru academicianul Andrei Andrieș (A.A), președintele de onoare al Academiei de Științe a Republicii Moldova și Sergiu Porcescu (S.P.), șef, direcția integrare europeană și cooperare internațională a Academiei de Științe.

Moderatorul - Așadar, care este cooperarea în sectorul civil al științei prin programul NATO *Știința pentru pace și securitate*?

S.P. - Da, într-adevăr, cooperarea noastră cu Comitetul NATO Știința pentru pace și securitate își are începuturile încă din anul 1994, Comunitatea științifică din RM a participat în circa 70 proiecte susținute prin intermediul acestui program. Programul face parte din componenta așa numita soft power a Organizației Tratatului Nord Atlantic și își propune să asigure mecanismele de conlucrare între savanții din statele membre NATO cât și cele din Parteneriatul Euroatlantic în vederea soluționării provocărilor societății moderne care pot fi atenuate cu ajutorul cercetării. Însuși programul a fost creat în 1956 prin inițiativa a trei miniștri ai afacerilor externe, mă refer aici la Norvegia, Italia și Canada care au identificat potențialul mare pe care îl incumbă în sine cooperarea în domeniul cercetării, cât și necesitatea de a conjuga eforturile savanților în vederea combaterii amenințărilor tradiționale și netradiționale la adresa securității. În cadrul planului IPAP – planul individual de parteneriat între RM și NATO această componentă este destul de bine reprezentată. Mă bucur că azi dl. academician Andrieș ne va vorbi despre componenta IT sau tehnologii informaționale și comunicaționale a acestui program, însă în afară de această componentă savanții noștri participă sau inițiază proiecte din variate domenii de cooperare începând de la securitatea alimentară, securitatea ecologică, hazardurile naturale, cât și dimensiunea umană a securității, mă refer aici la subiecte precum migrația, migrația ilegală, problemele demografice. Domeniul de cooperare cu savanții din statele membre NATO cât și din cele din Parteneriatul euroatlantic sunt foarte vaste și, în principiu, corespund cu prioritățile naționale din sfera de cercetare – inovare, din acest considerent acest program se înscrie în șirul de proiecte pe care savanții noștri le întreprind la nivel național sau cu suportul diferitor fonduri și fundații internaționale.

Moderatorul – Domnule academician Andrei Andrieș, cum apreciați dumneavoastră cooperarea RM cu Comitetul științific NATO în domeniul științei și educației?

A.A.- În primul rând eu vreau să confirm ceea ce a spus dl. Sergiu Porcescu că într-adevăr, pe parcursul ultimilor zece ani cooperarea RM cu comitetul științific NATO în domeniul științei și educației se desfășoară cu

BULETIN INFORMATIV „PARTENERIAT PENTRU SECURITATE”

Nr. 11 din 03 Februarie 2011

Radio Moldova, Joi, Ora 10.30-11.00, Frecvența(MHz) 100.50

succes. După cum eu sunt informat, comunitatea științifică și instituțiile publice din RM apreciază foarte înalt suportul comitetului științific NATO în finanțarea multor probleme concrete, privind proiecte de cercetare, organizarea unor simpozioane științifice, burse pentru stagieri, crearea rețelei informaționale, organizarea unor vizite de experți. Dar merită să subliniem faptul că realizările în aceste domenii corespund întocmai direcțiilor strategice de dezvoltare a țării atât în contextul dezvoltării durabile, cât și în contextul integrării europene. Aceasta se vede din următoarele exemple: Comitetul științific NATO a finanțat proiectul privind managementul surselor acvatice din RM, inclusiv râurilor Nistru și Prut, cu susținerea financiară a comitetului a fost creat laboratorul pentru analiza produselor chimice și pesticidelor, a fost implementat proiectul distrugerii melanjului toxic, au fost distruse cantități mari de materiale cu impact negativ asupra mediului, Ministerul Ecologiei participă în activitatea comitetului privind provocările societății moderne. Un rol aparte îi aparține comitetului științific NATO în crearea sistemului informațional în RM.

Moderatorul – De fapt, în acest context, cum a evoluat situația cu dezvoltarea sistemului informațional pentru cercetare și educație în RM?

A.A. - Pentru a răspunde la această întrebare e cazul ca noi să menționăm un moment foarte principal: la începutul anilor 90 s-a produs schimbul de generație a mașinilor de calcul. S-a trecut de la mașinile de calcul cu gabarit foarte mare la computerele personale. Acest eveniment a produs o revoluție tehnico-științifică în sistemul informațional. Pentru trecerea la noul sistem informațional, în toate țările dezvoltate și mai puțin dezvoltate s-au făcut foarte mari investiții. În țările europene au fost dotate, create și dezvoltate rețele academice naționale cu destinație specială de asigurare a învățământului și cercetărilor științifice. Rețele academice naționale s-au încadrat pe parcurs în consorțiul trans-european de rețele academice cu denumirea

Moderatorul – În acest context aș vrea să vă întreb, domnule Sergiu Porcescu, dacă puteți da și alte exemple de granturi aplicate?

S.P. – Da, într-adevăr, după cum am menționat anterior, RM este reprezentată în cadrul comitetului NATO știința pentru pace și securitate în cadrul formatului parteneriatului euro-atlantic care se reunește anual pentru a identifica noile priorități ale acestui program cât și pentru a propune eventuale idei de proiecte din partea autorităților naționale. Astfel, în această ordine de idei dl. președinte al Academiei de Științe, academicianul Gheorghe Duca, a participat la reuniunea anuală a acestui comitet propunând pentru RM în intervalul de timp 2010-2011 următoarele priorități: securitatea ecologică și hazardurile naturale, securitatea energetică, securitatea demografică și migrația ilegală. Astfel încât, aceste priorități, de fapt naționale, se subscriu priorităților generale ale NATO, printre care, înafară de acestea mai sunt și amenințări netradiționale la adresa securității, securitatea tehnologiilor informaționale și comunicaționale menționate de dl. Andrieș, însă ca ascultătorii noștri să perceapă specificul acestui program, vreau să menționez câteva exemple de proiecte care se desfășoară în RM, înafară de formele tradiționale de proiecte colaborative la care participă o echipă de cercetare din RM și una sau mai multe din statele membre NATO, sunt organizate cu regularitate la Chișinău și workshopuri sau ateliere de lucru orientate spre specialiști și experți din diferite state. Aș menționa în această ordine de idei organizarea în 2010 a unui institut de studii avansate NATO la tema: inovația tehnologică în detectarea terorismului chimico-bioradiologic-nuclear și ecologic. De asemenea, un workshop a avut loc în anul 2009 cu tema: Terorismul virtual-prevenire și protecție, așa numitul cyber-terorism. Înafara de aceste workshop-uri care au avut tentă de IT, sunt la moment implementate un șir întreg de proiecte în alte domenii, în

BULETIN INFORMATIV „PARTENERIAT PENTRU SECURITATE”

Nr. 11 din 03 Februarie 2011

Radio Moldova, Joi, Ora 10.30-11.00, Frecvența(MHz) 100.50

domeniul de exemplu al hazardurilor naturale. Aș menționa aici de exemplu proiectul implementat de către Institutul de Ecologie și Geografie a Academiei de Științe a Moldovei care are drept scop evaluarea sustenabilității alunecărilor de teren din zona centrală a RM. În cadrul acestui proiect, savanții noștri împreună cu cei din Turcia fac o evaluare a gradului de risc în domeniul alunecărilor de teren din raioanele Nisporeni, Ungheni pentru a evidenția care sunt zonele ce incumbă un pericol pentru populație. În baza colectării acestor date sunt elaborate hărți care pot fi utilizate de către administrația publică locală în construcții sau eventual în planificarea dezvoltării localităților respective. De asemenea, alt proiect destul de important pentru țara noastră ține de armonizarea reducerii riscului seismic din zona Vrancea. În cadrul acestui proiect experți din RM, Bulgaria și România și-au propus elaborarea unor hărți seismice nu doar a zonei Vrancea, dar și a municipiilor și a localităților situate în această zonă și datele colectate de către echipa comună de cercetare sunt diseminate ulterior Departamentului pentru situații excepționale, municipalităților din orașele respective în vederea planificării dezvoltării urbane ale zonelor în cauză. Dl. academician a menționat deja de proiectul care ține de eliminarea substanțelor chimice din Moldova așa numitor poluanți organici persistenți. În baza activității laboratorului special creat cu susținerea programului NATO știința pentru pace și securitate, în Moldova au fost distruse cantități enorme de pesticide. Vreau să menționez că 3245 t de produse chimice au fost reambalate și depozitate în condiții sigure. De asemenea, acest laborator permite analiza prezenței pesticidelor în anumite produse. Cunoaștem situațiile cu interpretările existente privind prezența pesticidelor în diferite produse agricole în RM, astfel încât acest proiect își demonstrează utilitatea publică zilnic și de fapt ideea proiectelor susținute de programul NATO ține de asigurarea unei durabilități a rezultatelor proiectului, adică nu doar desfășurarea activităților pe durata propriu-zisă a proiectului. De aceea, și cred că dl. academician aici va confirma echipele care de fapt participă într-un proiect au tendința ulterior să dezvolte noi și noi de proiecte în baza rezultatelor obținute deja. Aș menționa de asemenea și unele studii pe care intenționează NATO să le efectueze în vederea atenuării riscurilor netradiționale la adresa securității și aș menționa aici dimensiunea umană, mă refer aici și la situația demografică care se atestă în RM dar și în alte state, migrația ilegală, aspectele psihologice de exemplu și aspectele sociale ale procesului migrațional. Adică există probleme și de fapt, după cum a menționat dl. academician, aceste probleme corespund agendei priorităților Guvernului și agendei priorităților Academiei de Științe.

Moderatorul – Așadar, aș vrea să revenim la sistemul informațional pentru cercetare și educație la care s-a referit dl. academician dl. Andrei Andrieș, cum se încadrează acest sistem în programele strategice ale Guvernului RM?

A.A. – Eu aș vrea să menționez că dezvoltarea rețelei informaționale pentru sfera de cercetare și educație și realizarea altor proiecte despre care a vorbit dl. Sergiu Porcescu se încadrează totalmente în strategia Guvernării actuale de integrare europeană a RM. Într-adevăr, conectarea rețelei științifico-documentaționale naționale care în RM se numește Renan în cea trans europeană Giant prezintă un interes major atât la nivel național, cât și cel internațional. Într-adevăr, astăzi nimeni nu poate să-și imagineze o dezvoltare a societății bazate pe cunoștință fără utilizarea tehnologiilor informaționale, fără a avea posibilitatea de a face un schimb de idei, concepții, experiență la nivel global, fără mecanisme bazate pe tehnologiile moderne, informaționale, dezvoltate sub auspiciul instituțiilor de cercetare și educație. Dezvoltarea rețelei Renan este inclusă în Planul individual de acțiuni ale parteneriatului RM-NATO, actualizat, aprobat prin hotărârea respectivă a Guvernului.

BULETIN INFORMATIV „PARTENERIAT PENTRU SECURITATE”

Nr. 11 din 03 Februarie 2011

Radio Moldova, Joi, Ora 10.30-11.00, Frecvența(MHz) 100.50

Rețeaua Renan s-a bucurat de sprijinul Academiei de Științe, ASEM, USM, USMF și instituțiilor statale, precum Ministerul Tehnologiilor Informaționale, Min. Educației, Min. Sănătății și alte instituții și companii din țară. Eu o să mai vorbesc despre canalul optic dar așa vrea să menționez că după cum vedeți este vorba nu despre un proiect unic, executat de un grup îngust de specialiști. Aici avem de a face cu un consorțiu în care intră și structurile guvernamentale și structurile private și structurile internaționale.

Moderatorul – Ar fi posibilă și conectarea instituțiilor preuniversitare?

A.A. – Eu cred că dacă vorbim despre posibilitățile acestei rețele informaționale pentru cercetare și educație atunci ele prezintă o premisă importantă pentru crearea unui mediu informatic unic prin conectarea instituțiilor preuniversitare la rețelele informaționale de cercetare și educație la care s-au conectat universitățile ce ar permite de exemplu organizarea cursurilor de învățământ la distanță, efectuarea testărilor, experimentelor în laboratoarele virtuale etc. Într-o mare măsură aplicațiile on line în învățământ ar putea neutraliza insuficiența profesorilor în școli și licee, ar ridica obiectivitatea în aprecierea cunoștințelor elevilor și studenților.

Moderatorul – Totuși un suport considerabil acordat de NATO îl constituie sectorul de apărare și securitate Institutul militar al forțelor armate Alexandru cel Bun transformat în Academia militară a devenit parte componentă a obiectivelor IPAP. Astfel se impune o nouă abordare al întregului proces de instruire al Armatei Naționale. În cadrul noilor concepții de instruire se va intensifica și lucrul științific în domeniul apărării și securității. Cum caracterizați acest moment?

S.P. - Nouă nu ne rămâne decât să salutăm acest fapt deoarece programul NATO știința pentru pace și securitate este deschis tuturor organizațiilor din RM, adică formele sau mecanismele de cooperare cu această structură cele menționate mai sus sunt de asemenea accesibile, apreciem foarte pozitiv acest fapt deoarece instituțiile similare din statele partenere și respectiv din statele membre NATO participă la acest proiect astfel încât institutul militar poate beneficia de cele mai bune practici în domeniul pregătirii cadrelor de înaltă calificare pentru Armata Națională, dar și în vederea introducerii în cadrul cursurilor care sunt predate la institutul respectiv a subiectelor ce țin de amenințările netradiționale la adresa securității care sunt foarte importante și mă refer aici și la cele de ordin informațional cât și la cele de ordin ecologic, social ș.a. care în lumea modernă au un rol destul de important. Vreau să menționez că până în 2006 au existat de fapt 2 comitete care au susținut cercetările științifice, era Comitetul științific NATO de la care a provenit Comitetul NATO: Știință pentru Pace și Securitate și Comitetul privind studierea provocărilor societății moderne. Din momentul în care s-a luat decizia că tematica este una comună și provocările societății tot mai mult se transformă în amenințări la adresa securității, aceste două organisme NATO au fost contopite, în vederea asigurării unei sinergii în acest domeniu.

A.A.- Aș vrea să ne amintim că pe parcursul anilor 90, R. Moldova trece printr-o criză financiară dură. Guvernul nu putea să aloce bani pentru computerizarea AȘM și a universităților. În astfel de condiții s-au cerut eforturi colosale pentru obținerea granturilor de la fundația SOROS, EUROASIA, UNESCO și de la Comitetul Științific NATO. Aceste granturi au fost folosite pentru dezvoltarea sistemului informațional în sectorul științifico-educational și iată datorită inițiativei AȘM și a UTM, la insistența Comitetului NATO, în 1999 s-a creat o structură cu caracter european - asociația RENAM, asociația non-guvernamentală și non-profit, la care au aderat și ASEM, USMF, etc. Asociația RENAM este identică cu asociațiile din țările europene pentru știință și învățământ. Crearea acestei Asociații corespunde în tocmai tendințelor integrării Moldovei în comunitatea

BULETIN INFORMATIV „PARTENERIAT PENTRU SECURITATE”

Nr. 11 din 03 Februarie 2011

Radio Moldova, Joi, Ora 10.30-11.00, Frecvența(MHz) 100.50

europenească, care necesită suport de rețele performante, comune pentru întreg sectorul național de cercetare și învățământ, bazate pe tehnologii informaționale și comunicații moderne integrate armonios în comunitatea științifico-educatională mondială.

Moderatorul – precum a fost menționat anterior, în cadrul AȘM a fost creat Punctul de Informare al Programului NATO „Știință pentru pace și securitate”. D-nule Sergiu Porcescu care sunt obiective de activitate a acestui Punct de Informare.

S.P. - Pe lângă proiectele susținute financiar de acest Program, noi beneficiem de la infrastructura performantă de cercetare din statele membre NATO, dar și avem posibilitatea de a crea o infrastructură similară în Moldova, precum și beneficiem de expertiza savanților din statele parteneri și cele membre NATO. Un lucru extrem de important pentru cercetătorii din țară noastră. Proiectele și atelierile de lucru din cadrul acestui program pot servi pentru inițierea dialogului transfrontalier, european, etc. pentru a iniția un proiect în cadrul NATO: Știință pentru pace este nevoie de existența a minimum două echipe de cercetare: una dintr-un stat membru NATO și alta dintr-un stat partener. De aici rezidă și unul dintre obiective de formare a programului NATO în domeniul științei, de a stabili parteneriate ceea ce este o sarcină deloc ușoară. Prin acesta ne propunem să creștem autoritatea grupurilor de cercetare din Moldova pe plan european și de a identifica grupurile europene interesate de tematica din R. Moldova. De asemenea ne propune să diseminăm practicele de succes ale proiectelor deja întreprinse de NATO în Moldova. Trebuie să recunoaștem că societatea încă nu cunoaște pe deplin aportul acestui Program în dezvoltarea sferei de cercetare-inovare din țară, dar și pentru atenuarea anumitor riscuri cu care se confruntă societatea. Prin acest Punct ne propunem să colaborăm cu celelalte instituții de stat și neguvernamentale care au tangență cu acest program sau rezultatele lui și pot să participe pe viitor în acest program cu noi idei și propuneri.

Moderatorul – D-nule Andrieș, cunosc că ați primit o mențiune din partea unei instituții din SUA. Despre ce este vorba?

A.A. – În SUA activează o instituție care se ocupă cu selectarea biografiilor personalităților marcante din lume și eu am avut onoarea să primesc medalia de aur pentru contribuția la dezvoltarea științei în R. Moldova.

Moderatorul – Cu susținerea structurilor pentru diplomația publică a NATO, în octombrie 2007 la USM a fost inaugurat un Centrul de Informare și Documentare privind NATO. Considerați că societatea noastră trebuie să știe mai multe despre NATO?

S.P. – Sunt ferm convins de acest lucru și vreau să menționez că avem o cooperare eficientă cu CID NATO, mai ales în pregătirea noii generații de cercetători pentru a participa la programele Comitetului NATO: Știința pentru pace și securitate, care la fel face parte din subdiviziunea diplomației publice, așa că suntem programe înrudite. De aceea ne propunem și o sinergie în activități cu CID NATO, cu toate că este mai specific și are un grup țintă mai redus. Consider că populația își schimbă atitudinea, ceea ce reflectă și sondajele, și în mare parte datorită CID NATO. Sunt de acord că populația este mai puțin cunoscută cu dimensiunea civilă a activității NATO. Mă bucură faptul că IPAP-ul care a fost reînnoit în 2010 conține activități comprehensive și utile pentru toate structurile de stat vizate. Consider că doar cu un efort comun a instituțiilor de stat și a societății civile vom reuși să dezvoltăm cooperarea dintre R. Moldova și NATO pe dimensiunea civilă, astfel încât beneficiile acestei cooperări să fie resimțite nu doar la nivel central ci la cel local, în cadrul comunităților.

BULETIN INFORMATIV „PARTENERIAT PENTRU SECURITATE”

Nr. 11 din 03 Februarie 2011

Radio Moldova, Joi, Ora 10.30-11.00, Frecvența(MHz) 100.50

Moderatorul – Cum considerați d-nule academician de ce societatea ar trebui să știe mai multe despre NATO?

A.A. - Eu consider că pe parcursul ultimilor ani noi ne-am convins că Comitetul Științific NATO acordă o asistență enormă sectorului științifico-educational din țară. Pe lângă acesta sunt problemele ecologice, de securitate care pot fi mai ușor rezolvate prin asistența organismelor internaționale, inclusiv a NATO. De aceea ar fi bine ca noi să apreciem anume activitatea din acest domeniu a Comitetului Științific NATO și eu cred că dacă vom participa cu noi proiecte am putea fi susținuși de această organizație.

Moderatorul - În concluzie, NATO pe lângă vastele proiecte de activitate în sfera militară mai sponsorizează și cooperarea bazată pe știința civilă, care este direcționată spre prioritățile țărilor NATO și parteneri. Colaborarea dintre AȘM și centrele statelor membre NATO și a UE reprezintă un avantaj pentru oamenii de știință moldoveni și preluarea și schimbul de experienței în vederea dezvoltării cercetărilor cu privire la securitate și apărare. Vă rog mesajele voastre de încheiere.

A.A. - Aș vrea să aduc mulțumiri fundațiilor internaționale în domeniul științei și educației care ne-au acordat permanent ajutor în dezvoltare acestora în R. Moldova. Și desigur aș vrea să mulțumesc partenerilor noștri din universități, din AȘM, din alte instituții de stat și private și Guvernului care permanent a fost atent la solicitările noastre pentru dezvoltarea acestui sistem.

S.P. - Aș vrea să reiterez că cooperarea savanților noștri cu cei din statele membre sau cele parteneri demonstrează încă odată că subiectele de securitate sunt de comun interes. Astfel doar printr-un efort conjugat al potențialului existent în Moldova cu colegii din străinătate putem reuși atenuarea amenințărilor la adresa societății cu care ne confruntăm atât noi cât și regiune în ansamblu.

Moderator - Ați audiat emisiunea Parteneriat pentru Securitate cu participarea academicianul Andrei Andrieș (A.A), președintele de onoare al Academiei de Științe a Republicii Moldova și Sergiu Porcescu (S.P.), șef, direcția integrare europeană și cooperare internațională a Academiei de Științe. O zi bună!